

Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika tn 1
10122 TALLINN

24.03.2025 nr 8-9/327

Üldhooldusteenuse kulude hüvitamise taotlus

Riigikohtu üldkogu 05.07.2024 otsusega kohtuasjas nr 5-23-38 jättis Riigikohus rahuldamata Põlva Vallavolikogu, Räpina Vallavolikogu ja Tartu Linnavolikogu nõude tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmise, mis sätestaksid kohaliku omavalitsuse üksustele sotsiaalhoolekande seaduse §-ga 22¹ pandud kohustuste täieliku rahastamise riigieelarvest. Samas on Riigikohus otsuse punktis 106 märkinud: "Kohaliku omavalitsuse üksuse rahastamise ebapiisavust ei tule alati hinnata kõigi kohaliku omavalitsuse ülesannete suhtes tervikuna. Mõeldav on ka lähenemine, et hinnatakse üksnes konkreetselt uue kohustusliku ülesande või olemasolevale kohustuslikule ülesandele uue kohustuse lisamisega kaasnevate kulude rahastamise piisavust. Kohaliku omavalitsuse üksusel on võimalik ära näidata, kui palju tema olemasolevad kulud uue kohustusega suurenesid ning kui palju suurendas riik tema rahastamist või vähendas teisi ülesandeid.". Samuti on Riigikohus viidatud otsuse punktis 107 välja toonud, et kohaliku omavalitsuse üksus võib esitada kirjeldatud nõude halduskohtule (halduskohtumenetluse seadustiku § 44 lõige 5).

SHS § 22¹ lg-te 1 ja 2 kohaselt on kohaliku omavalitsuse üksusel kohustus rahastada üldhooldusteenuse teenuskoha maksumust hooldustöötajate ja abihooldustöötajate tööjõukulusid puudutavas ulatuses nende isikute puhul, kelle elukohaks rahvastikuregistrisse on kantud vastav kohaliku omavalitsuse üksus ning kelle puhul kohaliku omavalitsuse üksus on välja selgitanud isiku vajaduse väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse järele. Kohaliku omavalitsuse üksusele on küll jäetud õigus kehtestada kulude tasumise piirmäär, kuid piirmäära kehtestamisel tuleb tagada teenuse kättesaadavus, arvestades seaduses sätestatud hooldustöötajate arvu nõudeid (SHS § 22¹ lg 3). Lisaks eelnevale on kohaliku omavalitsuse üksusel kohustus hüvitada keskmisest vanaduspensionist madalama sissetuleku saajatele ka keskmise vanaduspensionist suuruse ja teenuse saaja sissetuleku vahe (SHS § 22¹ lg 5).

Vaidlust ei saa olla selle üle, et tegemist on uue kohustusliku ülesandega, vähendamata samas teisi kohalikule omavalitsuse pandud kohustuslikke ülesandeid.

Jõgeva valla kulud ööpäevaringsele üldhooldusteenusele võrreldes hooldereformi eelse ajaga on märkimisväärselt kasvanud. Riigipoolsed prognoosid kohaliku omavalitsuse kuludele ning ka teenusesaajate arvule on olnud tugevalt alahinnatud, millele on osundanud ka Riigikontroll oma 03.02.2025 aruandes Riigikogule (vt nt Riigikontrolli hooldereformi auditi punkt 22, lk 9).

Seisuga 28.02.2025 on Jõgeva valla rahastamisel kliente ööpäevaringsele üldhooldusteenusele kokku 208. Statistiliselt on klientide arv stabiilne, kuid teenuse saajate liikuvus kõrge. Võrreldes

hooldereformi eelse ajaga on valla rahastamisega/osalusega isikute arv hüppeliselt kasvanud, mida näitlikustab lisatud tabel.

Üldhooldusteenus	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kokku hoolekan- deasutusi, kus on valla osalusega kliente	16	18	20	23	20	39	43	
Valla osalusega kliente kokku	103	72	103	105	105	208	208	
Teenuse kogumak- sumus pärast kliendi omaosaluse tasumist	298323	3150278	335926	388451	447076	1065472	1818347	1 850000

Suurim klientide arvu muutus toimus 1. juulist 2023, mil lisandus ööpäevaringsele üldhooldusteenusele 98 inimest, kes kuni hooldereformini tasusid 100% oma teenuse eest ise.

Kokku oli teenuse kulu:

2023. aastal 1 065 471,94, millest riik toetas 444 096 euroga ja kulu vallaeelarvest 621 375,94 eurot.

2024. aastal olid kulud kokku juba 1 818 347 eurot, millest riik (koos täiendavalt eraldatud 141 000 euroga) toetas 1 023 000 euroga ja kulu vallaeelarvest oli 795 347 eurot. Jõgeva vallas oli ööpäevaringsel üldhooldusteenusel 208 klienti ja kui kohaliku omavalitsuse panus pidi olema 237 eurot kuus ühele kliendile, siis valla kulu 2024 aastal 591 552 eurot, kuid vald maksis 795 347 eurot ehk s.o **203 795** eurot rohkem, kui riiklikul eelarvestusel kohaliku omavalitsuse omapanuse suuruseks oli planeeritud. Riigipoolisel eelarvestamisel oli aluseks riiklik toetus 379 eurot inimese kohta kuus ja kohaliku omavalitsuse omapoolseks osaluseks oli 237 eurot inimese kohta kuus. Tegelikult kohaliku omavalitsuse panuseks kujunes 319 eurot inimese kohta kuus.

2025. aasta eelarves on eakate sotsiaalhoolekandetasutused eelarvereaal 1 850 000 eurot, millest riigi toetus 1 063 884 eurot (426 eurot inimese kohta kuus) ja valla eelarvest on 786 116 eurot (kohaliku omavalitsuse panus 315 eurot kuus ühele kliendile) arvestusega, et ööpäevaringsel üldhooldusteenusel on 208 klienti.

10. märtsi seisuga on 2025 eelarvest kulunud 392 763,93 eurot (jaanuar 159986, veebruar 155742 ja märtsi algus 76903 eurot) ehk 21,22%, mis teeb ühe kuu kuluks 160 000 eurot ning aasta vajaduseks kokku 1 920 000 eurot (arvestamata aprilli hinnatõusu ja ka riiklike maksude tõusu) ehk minimaalseks puuduolevaks summaks on **70 000** eurot.

Eeltoodust nähtub, et riiklik rahastus seoses hooldereformiga on olnud puudulik ning tugevalt alaprognositud.

Samas järgib Jõgeva vald igati hooldereformile pandud eesmärki ehk korraldab ja planeerib hoolduse korraldust ja ressursside jaotust terviklikult pannes suurt rõhku asutusepõhise hoolduse vajaduse ennetusse vähendades hooldajatoetuse saajate hulka (võimaldame pereliikmetel naasta tööturule) ja suurendades koduteenuse saajate hulka.

Koduteenus	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (28.02 seisuga)
Isikuid kokku	93	113	127	124	98	208	234	211

Jõgeva vald arendab oma abivajavatele inimestele kodusteenu osutamist. Hooldereformi käigus eraldatavast ööpäevaringse üldhooldusteenu kulude katteks eraldatavast riigi osalusest on lubatud (iseegi eeldatakse), et kohalikud omavalitsused arendavad sellest rahast ka koduteenust. See soov on juba kolmandat reformiaastat arvestades ilmvõimatu ülesanne. Riigi eraldatud rahalistest vahenditest ei jätku ööpäevaringse üldhooldusteenu kulude kattekski rääkimata siis kodusteenu arendamiseks.

Jõgeva vald peab hoolekande korralduses äärmiselt oluliseks ennetustööd ning pidevat kliendile vajalike sotsiaalteenuste arengut. 2023. aastal lõpetasime esimese kodusteenu arendamise projekti „Kodusteenu arendamine Jõgeva vallas tehniliste lahenduste baasil“, kus meil ei olnud omaosaluse kohustust ja projekti rahalised vahendid andsid meile positiivsed arengud, kuid ei taganud piisavalt vajaliku teenuse arendust.

Sotsiaalteenuste areng peab olema aga jätkusuutlik ja liikuma edasi, sest meie inimesed vajavad erinevaid sotsiaalteenuseid. Jõgeva valla nagu ka teiste Eesti kohalike omavalitsuste suureks probleemiks ennetustegevuse ja projektide kirjutamisel on omaosaluse võimaluste leidmine. Tingimustes, kus kohaliku omavalitsuse kohustuste mahud on pidevas tõusutrendis, tunneme, et koduteenus on meil küll pikaajaliselt kohustuslik teenus, kuid olemasolevale kohustuslikule ülesandele pole alates 1. jaanuarist 2025 riigi poolt tagatud uute kohustuste lisamisega kaasnevate kulude rahastamise piisavust.

Jõgeva vald on 2025. aasta jaanuarist alustanud kaheaastase jätkuprojektiga „Kodusteenu järjepidev arendamine Jõgeva vallas kvaliteedi ja laialdasema kättesaadavuse tagamiseks“. Sellel korral oli projektist rahaliste vahendite saamiseks vaja leida Jõgeva valla sotsiaalkaitse eelarvest omaosalust **87 500** eurot, mis arvestades kogu sotsiaalhoolekande kohustuste täitmist on üle jõu käiv. Äärmiselt vajalike sotsiaalteenuste (ööpäevaringne üldhooldusteenus ja koduteenus) eelarveliste vahendite ja sotsiaalteenusemahtude tagamine vähendab kogu sotsiaalhoolekande korralduse tasakaalustatud ennetustegevust ning arengut.

Seega Jõgeva vald oma suure eakate osakaaluga kohaliku omavalitsuse rahvastikunäitajate juures ei suuda ilma riigi täiendavate rahaliste vahenditeta tagada sotsiaalhoolekande seadusega pandud kohustuste täitmist, ennetustegevust ning vajalikku arendustegevust. Hoolekandeesutuste keskmised kulutused eluasemele ja esmastele vajadustele on tõusnud Eestis väga kiires tempos. Hinnatõusu mõjutavad energiahind, inflatsioon ning kiire sisendhindade tõus. Kallinenud on iga ostetav kaup ja teenus, sh näiteks meditsiiniteenused, pesumajateenused, kommunaal- ning küttekulud jmt. Samuti mõjutavad hoolekandeesutuste teenushinna tõusu üleriiklikud maksutõusud ja töötajate palgatõusud alates 1. aprillist 2025.

Jõgeva vald soovib tegeleda suures mahus sotsiaalvaldkonna tasakaalustatud ennetustegevusega, kuid tänase hooldereformi ja kodusteenu arenduse kontekstis ei suuda me Jõgeva vallale vajaminevas mahus ennetustegevust tagada.

Arvestades eeltoodut taotleb Jõgeva vald, et sotsiaalministeerium hüvitaks Jõgeva vallale **361 295** eurot (üldhooldusteenus ja koduteenus), kandes vastava summa 30 kalendripäeva jooksul Jõgeva Vallavalitsuse pangakontole EE861010102021814008 SEB Pank.

Jõgeva vald toetab igati hooldereformi ja selle vajalikkust ning riigi seisukohti sotsiaalhoolekande korraldusel tegelema valdkonna ennetustegevusega ja sotsiaalteenuste arendamisega. Oleme tänulikud meile juba eraldatud rahaliste vahendite eest, kuid ootame riigilt suuremas mahus rahaliste vahendite tagamist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Taavi Aas
vallavanem

Koostaja Aime Meltsas
aime.meltsas@jogeva.ee